

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi erään konsernijärjestelyn veronhuojennuksista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab ovat sopineet periaatteellisesti yhteistyöstä paperikone- ja telakkateollisuuden rakennemuutoksen käynnistämiseksi ja kehityksen varmistamiseksi. Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen valtion toimenpiteistä tämän toimialarationalisoinnin edistämiseksi. Tähän periaatepäätökseen liittyen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka nojalla vähennetään edellä tarkoitettuun toimialarationalisointiin liittyvistä järjestelyistä aiheutuvia verotusseuraamuksia tulo- ja varallisuusverotuksessa, liikevaihtoverotuksessa ja leimaverotuksessa. Esityksen mukaan tässä konsernijärjestelyssä rahoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden luovutushinnaksi katsottaisiin luovuttavan yhtiön verotuksessa määrä, joka vastaa hankintamenoa poistamatonta osaa. Järjestelyn yhteydessä perustetta-

vien yhtiöiden katsottaisiin liikevaihtoverotuksessa jatkavan toimialoiltaan Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n aikaisemmin harjoittamaa tällaista liiketoimintaa. Konsernijärjestelyssä apportiomaisuutena tai muulla veronalaisella luovutuskirjalla luovutettavan kiinteistön ja arvopapereiden omistusoikeuden siirrosta ei olisi suoritettava leimaveroa.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Tuloverotusta ja liikevaihtoverotusta koskevia säännöksiä ehdotetaan sovellettaviksi vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa. Leimaverovapaus koskisi kiinteistöjä ja arvopapereita, joita koskeva luovutuskirja on tehty vuoden 1987 aikana.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen antamisen syyt

Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab ovat neuvotelleet yhteistyöstä tavoitteena paperikone- ja telakkateollisuuden rakennemuutoksen käynnistäminen ja kehityksen varmistaminen. Yhtiöt ovat neuvotteluissa päätyneet sopimukseen yhteistyöstä siten, että perustetaan telakkayhtiö, jossa Oy Wärtsilä Ab:llä on osake-enemmistö, ja paperikoneyhtiö, jossa osake-enemmistö on Valmet Oy:lla.

Valtioneuvosto on 5 päivänä kesäkuuta 1986 tehnyt periaatepäätöksen valtiovallan toimenpiteistä edellä tarkoitettua paperikone- ja telakkateollisuuden toimialarationalisoinnin edistämiseksi.

Rakennemuutoksen aikaansaamiseksi valtioneuvosto on tehnyt päätöksen rakennemuutoksista aiheutuvien verotusseuraamusten estämisestä siten, että annetaan esitys tarvittavan lainsäädännön aikaansaamiseksi siitä, että perustettaville yhtiöille apportiomaisuutena tai muutoin luovutetun rahoitus-, vaihto- tai käyttöomaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden omistusajasta riippumatta omaisuuden luovuttavan yhtiön verotuksessa poistamatonta hankintamenoa vastaava määrä. Omaisuuden luovutukset voitaisiin suorittaa ilman liikevaihtoveroseuraamuksia. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan laissa tulisi säätää, että leimaverosta olisi vapaa luovutuskirja, jolla edellä maini-

tussa konsernijärjestelyssä on perustettaville osakeyhtiöille luovutettu kiinteistö apporttiomaisuutena tai muulla veronalaisella luovutuskirjalla. Vastaavasti olisi myös osakkeiden luovutus leimaverosta vapaa.

Voimassa olevien yritysten tuloverotusta, liikevaihtoverotusta ja leimaverotusta koskevien säännösten mukaan suunnitellulla tavalla toteutettavista toimialarationalisointiin liittyvistä toimenpiteistä aiheutuisi huomattavia veroseuraamuksia ja verustoitimenpiteitä sekä Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n että perustettavien yhtiöiden osalta. Näiden verosäännösten vaikutuksen vähentäminen on tämän taloudellisesti erittäin huomattavan hankkeen toteuttamiseksi välttämätöntä. Hankkeen laajuuden ja kiireellisyyden tähden ehdotetaan säädettäväksi erityinen laki, joka sisältäisi sekä tuloverotusta, liikevaihtoverotusta että leimaverotusta koskevat poikkeussäännökset ja joka koskisi vain nyt kyseessä olevaa Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n suunnittelemaa toimialarationalisointijärjestelyä. Yritysverotusuudistusta koskevissa selvityksissä selvitetään erikseen, miten verosäännöksiä olisi yleisesti kehitettävä yritysten uudelleenjärjestelyjen osalta. Selvitysten valmistuttua hallitus antaa asiaa koskevan esityksen eduskunnalle.

2. Nykyinen tilanne ja ehdotettavat säännökset

2.1. Tuloverotus

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) mukaan veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot, muun ohessa vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetyistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet lain 6 §:ssä säädettyin poikkeuksin. Lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan veronalaista tuloa eivät ole 80 prosenttia muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä ja arvopapereista saaduista luovutushinnoista tai muista vastikkeista, mikäli verovelvollinen on omistanut kiinteistön vähintään 10 ja arvopaperin vähintään 5 vuotta. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 §:n 3 momentista ilmenevän periaatteen mukaan esimerkiksi osakeyhtiön perustaessa tytäryhtiön ja luovuttaessa tälle vaihto- tai käyttöomaisuutta luovuttavan yhtiön veronalaiseksi tuloksi on eräin poikkeuk-

sin katsottava omaisuuden alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutus-hinta.

Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n suunnitellemat toimenpiteet käsittävät suurten telakka- ja tehdaskokonaisuuksien luovutukset perustettaville uusille yhtiöille. Luovutukset merkitsevät kummankin yhtiön osalta liikeomaisuuden suuren osan luovutusta. Tuloverotusta koskevien säännösten mukaan perustettavat yhtiöt ovat uusia verovelvollisia, vaikka ne toimialoillaan jatkavat Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n toimintaa. Ilman poikkeussäännöksiä omaisuuden siirrot toimintaa jatkaville yhtiöille merkitsisivät omaisuutta luovuttaville yhtiöille veronalaista tuloa, joka ylittäisi vähennettävissä olevan hankintamennon määrän. Koska tällaista veronalaista tuloa ei syntyisi, mikäli Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab itse välittömästi jatkaisivat laitostensa toimintaa, tuloveroseuraamukset merkitsisivät estettä suunnitellulle järjestelylle.

Ehdotuksen mukaan konsernijärjestelyssä perustettavalle yhtiölle apporttiomaisuutena pannun tai muutoin luovutetun rahoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan omistusajasta riippumatta luovuttavan yhtiön verotuksessa hankintamennon poistamaton osa. Ehdotus merkitsee sitä, että rahoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden luovutuksista ei aiheudu luovuttaville yhtiöille vähennyskelpoisen hankintamennon ylittävää veronalaista tuloa. Vastaanottavien yhtiöiden tuloverotukseen ehdotettu säännös ei vaikuttaisi, joten vähennyskelpoisiksi hankintamenoiksi niiden tuloverotuksessa muodostuisivat todelliset luovutushinnat ja apporttiomaisuudelle pannut arvot.

Ehdotetut säännökset eivät estä omistusjärjestelyjen vaikutuksia sellaisiin tuloverotuksen varsinaisiin varauksiin, kuten siirrettävien saamisten määrän perusteella tehtyihin luottotappiovarauksiin, palkkojen perusteella tehtyihin toimintavarauksiin, urakkahintoihin tai todennäköisiin takuukorjausmenoihin perustuviin takuuarauksiin tai voiton perusteelle tehtyihin investointivarauksiin. Varastovaraukseksi kutsuttu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 §:n 2 momentin perusteella tapahtuva kulukirjaus ei ole varsinainen varaus, joten vaihto-omaisuuden hankintamenoista luovutusta edeltävän verovuoden päättyessä tehtävän kulukirjauksen määrä jää ehdotuksen säännöksen perusteella tulouttamatta veronalaiseksi tuloksi, vaikka luovutushinta ylittää vaihto-omaisuuden tämän kulukirjauksen jälkeisen verotuksessa poistamattoman hankintamennon määrän.

Koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoista tehdään verotuksessa poistot yhtenä eränä menojäännöksestä, joka muodostuu verovuoden aikana käyttöön otetun irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenojen ja aikaisemmin käyttöön otetun irtaimen käyttöomaisuuden poistamattomien hankintamenojen summasta vähennettynä verovuoden aikana saaduilla luovutushinnoilla ja muilla vastikkeilla. Tämän johdosta yksittäisen koneen tai laitteen hankintameno poistamaton osa ei ole vaikeuksista määritettävissä. Koska nyt kysymyksessä olevissa järjestelyissä luovutukset koskevat koko tulosityksikköjen irtainta käyttöomaisuutta, ehdotettujen säännösten edellyttämät tiedot luovutettavan käyttöomaisuuden hankintamenojen verotuksessa poistamattomasta osasta ovat luovuttavien yritysten laskenta-aineistosta selvitettävissä siten, että yrityksille jäävän irtaimen käyttöomaisuuden menojäännökset muodostuvat ehdotuksen edellyttämiksi.

2.2. Liikevaihtoverotus

Liikevaihtoverolain (532/63) 1 §:n mukaan myös vaihto-omaisuusvaraston myynti tai muu luovutus on veronalaista. Toisaalta lain 20 §:n 1 momentin mukaan on verovelvollisella, joka ryhtyy harjoittamaan liiketoimintaa, oikeus tehdä verollisena hankitusta vaihto-omaisuudesta myyntinsä verotusarvoa laskiessaan ostovähennys. Tarkoitus on saattaa liikevaihtoverollisena hankittu alkuvarasto verottomaksi.

Tuotannollisten kone- ja laiteinvestointien veronhuojennusmenettely aloitettiin 1 päivänä huhtikuuta 1978. Huojennus oli 31 päivään joulukuuta 1979 saakka 50 prosenttia investoinnin sisältämästä liikevaihtoverosta, 1 päivästä tammikuuta 1980 ja lokakuun 31 päivään 1982 huojennus oli kolmasosa, minkä jälkeen huojennus korotettiin nykyiseen 80 prosenttiin. Tuotannollisten investointien liikevaihtoverohuojennuksista annetun lain (848/80) 4 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisen myydessä tai muutoin luovuttaessa tuotantokoneen tai -laitteen on siitä saatu huojennus palautettava valtiolle. Koneet tai laitteet hankkiva verovelvollinen saa puolestaan saman lain 4 §:n 1 momentin mukaan vastaavan veronhuojennuksen. Myytessä ennen huojennusmenettelyn aloittamista 1 päivänä huhtikuuta 1978 hankitut koneet tai laitteet ei myyjällä ole liikevaihtoveron suorittamis- tai huojennuksen palauttamisvelvollisuutta. Koneet

tai laitteet hankkiva verovelvollinen saa edellä mainitun säännöksen mukaan kuitenkin veronhuojennuksen myös näistä hankinnoista.

Luovuttavien yhtiöiden kannalta suoritettavan veron selvittäminen olisi suuritöistä ja teknisesti hankalaa. Vastaavasti perustettavien yhtiöiden vähennysoikeuksien määrä olisi vain työläästi ja suurin vaikeuksin selvitettävissä. Selvitystyö olisi yritysten kannalta perusteltua vain siltä osin kuin konsernijärjestely koskee luovuttavien yhtiöiden ennen 1 päivänä huhtikuuta 1978 hankkimia koneita ja laitteita, koska niiden osalta omistuksen siirtojen välittömät liikevaihtovero vaikutukset eivät vastaa toisiaan luovuttavien ja vastaanottavien yhtiöiden osalta.

Edellä esitetyillä perusteilla on tarkoituksenmukaista, että konsernijärjestelyä voitaisiin perustettavien yhtiöiden osalta liikevaihtoverotuksessa käsitellä niin kuin luovuttavien yhtiöiden toiminta jatkuisi sellaisenaan. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi tällaiseen menettelyyn johtava säännös. Tällöin ei tästä konsernijärjestelystä aiheutuisi liikevaihtovero vaikutuksia luovuttaville eikä perustettaville yhtiöille.

2.3. Leimaverotus

Leimaverolain (662/43) mukaan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja on lainhuutoa haettaessa varustettava veron määrää vastaavilla leimamerkeillä omaisuuden arvon mukaan. Kaupungissa olevaa vuokratonttia rakennuksineen koskeva luovutuskirja on vastaavasti varustettava leimamerkeillä, kun vuokraoikeuden siirto ilmoitetaan kunnalliselle viranomaiselle. Leimavero on 6 prosenttia, kun omaisuuden arvo on yli 150 000 markkaa. Jos kiinteistön ohella samalle vastaanottajalle luovutetaan myös irtainta omaisuutta, on kiinteistön kauppakirja varustettava leimamerkeillä lain 22 §:n mukaan kiinteän ja irtaimen omaisuuden yhteenlasketun arvon mukaan. Kun arvopapereita luovutetaan ilman arvopaperipörssin välitystä, leimaveroa on suoritettava 1,6 prosenttia kauppahinnasta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kiinteistön ja arvopapereiden sijoittaminen osakeyhtiöön yhtiön osakkeita vastaan eli apporttiomaisuutena on myyntiin rinnastettava luovutus, josta on suoritettava leimaveroa.

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös siitä, että konsernijärjestelyssä apporttiomaisuutena tai konsernijärjestelyssä muulla veronalaisella luovutuksella

luovutetusta kiinteistöstä ja samassa yhteydessä luovutetusta irtaimesta omaisuudesta sekä arvopapereiden luovutuksesta ei ole suoritettava leimaveroa.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Konsernijärjestelyn yhteydessä arvioidaan vauksia tuloutuvan noin 1 000 miljoonan markan

määrä, jonka laskennallinen vaikutus valtion tuloveron, kunnallisveron ja kirkollisveron määrään olisi yhteensä noin 500 miljoonaa markkaa. Liikevaihtoverotusta koskeva säännösehdotus ei vähennä liikevaihtoveron tuottoa. Leimaveron määrä, joka kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusten yhteydessä tulisi suoritettavaksi, on arvioitu runsaaksi 200 miljoonaksi markaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälään sisältyy säännös siitä, että laissa säädettyjä veronhuojennuksia myönnetään niihin järjestelyihin, joihin Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab paperikone- ja telakkateollisuuden rakenneuutoksen käynnistämiseksi ja kehityksen varmistamiseksi ryhtyvät ja joita tarkoitetaan valtioneuvoston 5 päivänä kesäkuuta 1986 tekemässä päätöksessä. Lakiehdotuksen soveltamisalan muodostavat omaisuudenluovutukset, jotka sisältyvät mainittujen yhtiöiden välillä yhteistyöjärjestelyistä todennäköisesti vuoden 1987 alussa lopullisesti tehtävään sopimuskokonaisuuteen. Näitä järjestelyjä kutsutaan laissa konsernijärjestelyksi.

2 §. Pykälässä on säädetty elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa säädetystä menettelystä poikkeavasta menettelystä. Säännöksen mukaan konsernijärjestelyssä perustettaville yhtiöille apporttiomaisuutena pannun tai konsernijärjestelyssä muutoin luovutetun rahoitus-, vaihto- tai käyttöomaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan luovutetun omaisuuden luovuttavan yhtiön verotuksessa poistamatta oleva osa. Tätä sovelletaan omaisuuden omistusasajasta riippumatta.

3 §. Pykälään sisältyy liikevaihtoverotusta koskeva säännös. Sen mukaan konsernijärjestelyssä luovuttavina yhtiöinä olevien yhtiöiden ei ole suoritettava liikevaihtoveroa perustettaville yhtiöille luovuttamastaan vaihto- tai käyttöomaisuudesta. Perustettavilla yhtiöillä vastaavasti ei tältä osin olisi vähennysoikeuksia oman myyntinsä verotusarvoa laskettaessa.

4 §. Pykälään sisältyy leimaveroa koskeva säännös. Säännöksen mukaan leimaveroa ei ole suoritettava konsernijärjestelyn yhteydessä. Vapautus koskee sekä niitä tapauksia, joissa kiinteistö on luovutettu apporttiomaisuutena yhtiöön että niitä tapauksia, joissa kiinteistö ja samassa yhteydessä luovutettava irtaimisto on luovutettu muulla veronalaisella luovutuskirjalla. Leimaverovapaus koskisi sekä omistusoikeuskiinteistöjä että vuokratontteja rakennuksineen. Vastaavasti ehdotetaan myös arvopapereiden siirrot leimaverovapaiksi.

5 §. Pykälään sisältyy voimaantulosäännös. Lain 2 ja 3 §:ää sovellettaisiin vuodelta 1987 toimitettavassa tuloverotuksessa ja liikevaihtoverotuksessa. Lain 4 §:n leimaverovapautta sovellettaisiin niihin kiinteistön ja arvopapereiden luovutuksiin, joita koskeva luovutuskirja on tehty vuoden 1987 aikana.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

3. Säättämisyjärjestys

Lakiesitys sisältää pääasiassa verotusta huoventavia säännöksiä. Liikevaihtoverotusta koskeva säännös kuitenkin merkitsee verovelvolliskohtaisesti tarkastellen vastaanottavien yhtiöiden liikevaihtoverotuksessa koneita ja laitteita koskevan

vähennysoikeuden menettämistä. Tämän vuoksi lakiehdotus olisi käsiteltävä siinä järjestyksessä, jota on noudatettava säädettäessä kannettavaksi veroa yhdeltä vuodelta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

erään konsernijärjestelyn veronhuojennuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtioneuvoston 5 päivänä kesäkuuta 1986 tekemässä päätöksessä Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n yhteistyöstä paperikone- ja telakkateollisuuden rakennemuutoksen käynnistämiseksi ja kehityksen varmistamiseksi tarkoitettuihin järjestyihin (*konsernijärjestely*) myönnetään veronhuojennuksia tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) säännöksistä poiketen 1 §:ssä tarkoitettussa konsernijärjestelyssä perustettaville yhtiöille apporttiomaisuutena pannun tai konsernijärjestelyssä muutoin luovutetun rahoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden omistusajasta sekä todellisesta luovutushinnasta tai apporttiarvosta riippumatta luovutetun omaisuuden hankintamenon luovuttavan yhtiön verotuksessa poistamaton osa.

3 §

Perustettavien yhtiöiden katsotaan liikevaihto-

verotuksessa toimialoillaan jatkavan Valmet Oy:n ja Oy Wärtsilä Ab:n aikaisemmin harjoittamaa tällaista liiketoimintaa.

4 §

Lainhuutoa haettaessa suoritettavasta leimaverosta on vapaa luovutus, jolla konsernijärjestelyssä on apporttiomaisuutena tai konsernijärjestelyssä muutoin veronalaisella luovutuskirjalla luovutettu kiinteistö perustettavalle yhtiölle. Samoin on leimaverosta vapaa kaupungissa olevaa vuokratonttia koskeva luovutuskirja ilmoitettaessa vuokraoikeuden siirrosta kunnalliselle viranomaiselle. Konsernijärjestelyn yhteydessä luovutettavien arvopapereiden luovutuksesta ei ole suoritettava leimaveroa.

5 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987. Lain 2 ja 3 §:ää sovelletaan vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa. Lain 4 §:ää sovelletaan kiinteistön ja arvopapereiden luovutuksiin, joita koskeva luovutuskirja on tehty vuoden 1987 aikana.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Esko Ollila*

